

MIKSZÁTH KÁLMÁN

A SVIHÁK

1877

Ismerik önök - hogyan ismernék - Ponson du Terrail regényeinek legmulattatóbb alakjait... a gascogne-iakat?

Akinek hajlama van a búskomorsághoz, annak ez ellen jobb szert nem ajánlhatunk, mint hogy ismerkedjék meg e bohó, rokonszenves alakokkal.

S ha az irodalmi zsüri egykor fölmenti a termékeny regényíró a sok bűnért, melyeket a jó ízlés ellen s a belérték rovására elkövetett, ezt a hős halálán kívül egyedül gascognei-jainak fogja köszönhetni.

Ily genre-ból már tán nem is léteznek többé emberi speciesek!

Magyarország tán az egyetlen ország, hol még ezen faj halvány lenyomata feltalálható. És nálunk is csak szűk körre szorítkozik.

E faj az úgynevezett svihák faj.

Legeredetibb példányai S...s megyében vannak.

Nagyon érdekes egy faj ez. Aki a svihák-ot csak Kákay Fény és árnyképei után ismeri, annak fogalma sincs a tizenhárom próbás svihákról.

Olvasóközönségünk kedvéért mi vállalkozunk a svihák hú lefényképezésére.

A valódi svihák, rendesen jó ember; tisztelt olvasóink bővebb magyarázat nélkül is elismerik a jó ember mai fogalmának jelentőségét. Oly tulajdonság ez, melyet még a biblia is magasztal: Beati simplices.

De azért megjárna, szíves olvasóm, ha valaha eszedbe jutna kételyedet nyilvánítani a svihák sóloni bölcsessége fölött, mert a svihák rettenetesen képzelődő, s nagy szerencse, ha jó humorában elismeri, hogy van még Magyarországon több hozzá hasonló okos ember.

Zsebe üres, de azért londrest szí, szabóját, cipészét öt év óta nem fizeti, de öltönye tetőtől talpig divatos.

Vagyona: húsz-harminc hold zabtermő föld, egy rozzant kunyhó, s emellett hét szilvafa, de előtted, ki nem ismered viszonyait, kastélyok-, nyári villákról fog beszélni; uradalma és angol parkja pedig társalgásának kedvenc tárgyát képezik.

Azon erény, mely rongyszedőket milliomosokká metamorfizált, még fogalmaiban is ismeretlen a svihák előtt, s ez mindenesetre szép tulajdonság oly időszakban, midőn az egész társadalom az önzésnek hódol. A fukarság - modern nyelven takarékoság - nem talál fogékonyságra a svihák szívében, de ehelyett annál kicsapongóbb a svihák pazarlási hajlama, mely néha az esztelenséggel határos.

Hívd meg őt jótékonycélú mulatságra, s ha két forint van mellénye oldalzsebében, biztos lehetsz róla, hogy követni fogja meghívásodat, s az egyik forinttal megváltja a belépti jegyet, a másikat egy pohár vízért a pincér kapja meg borralalóul, önmaga pedig koplalni fog, mert nagy főfájása van s nincs étvágya.

A svihákból sohasem válik élősdi; inkább koplal hétszámra, de szemtelenkedni nem fog, s ez nagyon logikai s a svihák természetéből folyó dolog, ki nagyozni igen, de erszénye árvaságát elárulni soha nem fog.

Az autentikus svihák kivétel nélkül arisztokrata, úgynevezett firtli, kinek fő elve: hőher, s inkább ott hagyja a faképnél az egész társaságot, semhogy kezét szorítson oly emberrel, kinek társadalmi állása - véleménye szerint - nem egyarányú az övével. Általában ellensége minden áramlatnak, mely egyenlőségi tanokat terjeszt, de ettől eltekintve ellenszenvének kiválóan specifikus tárgyát a burzsoázia képezi. És, mint mindenütt, a szélsőségek itt is érintkeznek.

Amily kiállhatatlanul pöffeszkedő, impertinens a svihák modora azok iránt, kiket társadalmilag alantabb állóknak gondol, oly csúszó-mászó szolgálalkúséget tanúsít a magasabb société tagjai iránt, ha őt eltűrik maguk között.

Pali grófot, Pista bárót, testu pajtásainak mondja előtted, de velük szemközt oly lakáj-pozitúrát mutat, hogy megsajnálád a szegényt, ki annyit képes eltűrni hiúságból.

Az előzmények után, ha nem is mondanám meg, magadtól jönnél rá, hogy a svihák konzervatív eszméknek hódol, s hamarabb válik borrá a víz, mint svihákból szabad- vagy pláne radikális elvű ember.

Nincs eset rá, hogy a svihákok oly politikai párthoz csatlakoztak volna, mely a haladás, szabadság, jegyegyenlőség eszméit írta zászlójára. Ők rendesen a legmegrögzöttebb junkerek. Minden kormánynak készséggel hódolnak, s annál nagyobb készséggel oly kormánynak, mely a reakcionárius stabilizmus karjaiba veti magát.

Az ellenzékhez csak akkor csatlakozik a valódi svihák, ha ez az ellenzék az uralkodó kormánypártnál is reakcionáriusabb nézeteknek hódol.

A tapasztalat legjobb példa rá. Évszázadok óta a leghívebben szolgálta a bécsi reakciót hazánk legsvihákabb megyéje, sőt a 49-ki szabadságharc alatt csak a svihák nem érzett együtt a nemzet millióival. A legújabb időben az osztrák lelki ellenzék svihák-megyében tett legnagyobb hódításokat.

Ám aki azt hiszi, hogy a svihák ily magatartása megállapodott nézetek, meggyőződés eredménye, az nagyon csalódik. Ő a szellemi nívó oly alantós fokán áll, hogy általában tudomása sincs a politikai pártok létalapjáról. A svihák azért konzervatív, mert a konzervativizmus a svihák-tempóhoz tartozik.

Legerősebb oldala a sviháknak az esprit de corps. Segítik egymást, ahol s ahogy csak lehet. A nepotizmus leghívebb ápolói s legbuzgóbb terjesztői a svihákok...

Lesz alkalmuk e buzgóságuknak tényekben is kifejezést adni nemsokára - a megyei tisztviselő-választások alkalmával.

Egyet száz ellen, hogy svihák ellenében bukik maga Kossuth Lajos. Már ti. nálunk

Svihákmegyében. Jó is, hogy nem akar Kossuth itt alispán lenni Adhatna hálát, ha valamelyik svihák-szolgabíró írnokának szegődtetné Németh Bercit legfeljebb hajdúnak tenné meg a svihákrokonság.

Lesz alkalmunk még tán a svihák típus kiválóbb specialistáit megismertetni, ha ti. az nem lesz ellenére a t. szerkesztőségnek.